

Daniel Liljekvist
Kanslichef
08-124 57 236.
Daniel.Liljekvist@ekero.se

Sammanställning av Öppna jämförelser 2017 - Vård och omsorg om äldre

Dnr SN17/72-519

Bakgrund

Kommunfullmäktige har antagit 7 verksamhetsmål för Ekerö kommun där 1 av målen rör äldre invånare i kommunen: *”invånare över 65 år som använder service hemtjänst och bor i särskilt boende i kommunen ska känna nöjdhet och kvalitet i tjänsterna. Ekerö ska över tid vara en av tre bästa kommuner i länet och sträva mot att bli en av landets 10 bästa omsorgskommuner.”*

För att följa upp verksamhetsmålet har Kommunfullmäktige beslutat att bedömning ska göras utifrån de indikatorer i Socialstyrelsens årliga Öppna jämförelser som gäller äldres egna omdömen om omsorgen. Ingen indikator ska vara röd och minst hälften av indikatorerna ska vara gröna.

Utöver äldres uppfattningar innehåller Öppna jämförelser databas- och registerberoende indikatorer om vård och omsorg om äldre.

Indikatorer och informationsinsamling

Öppna jämförelser är ett verktyg för att analysera, följa upp och utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens verksamheter på lokal, regional och nationell nivå. Syftet med öppna jämförelser är att stimulera till kunskapsutveckling för att främja en jämlik socialtjänst och hälso- och sjukvård med god kvalitet.

2017 års rapport

Rapporten beskriver kvaliteten inom vården och omsorgen med 28 färgsatta indikatorer samt 15 bakgrundsmått. Rapporten är indelad i 3 områden; ordinärt boende, särskilt boende och sammanhållen vård och omsorg. Merparten av indikatorerna som rör de äldres egna omdömen grupperas under olika teman.

Redovisning av resultat

Resultatet från undersökningen redovisas som varje kommuns faktiska värde men även som en jämförelse kommuner emellan. Värdena redovisas i en tabell som är färgsatt med grönt, gult och rött för att ge en enkel överblick.

Grönt betyder att kommunvärdet på indikatorn hör till de 25 procent av kommunerna med bäst värde. Rött får de 25 procent av kommunerna med sämst värde och gult får de 50 procent av kommunerna som ligger mitt emellan.

Det finns idag inte några nationella målnivåer att förhålla sig till. Jämförelsen är relativ till andra kommuners resultat och rangordningen utgör därför inte ett betyg på kvaliteten på äldreomsorgen. Varken rikets medelvärde eller ett grönt resultat behöver i sig vara ett bra resultat utan den relativa jämförelsen anger istället vad som faktiskt går att uppnå.

Utöver de 28 indikatorerna innehåller rapporten 15 bakgrundsmått. Dessa rangordnas inte utan är tänkta som stöd för fortsatta analyser.

I årets rapport har 2 indikator tagits bort jämfört föregående år. Det gäller indikatorerna *Rehabilitering 12 månader efter stroke* och *Funktionsförmåga 12 månader efter stroke* till följd av att enkäten i Riks-Stroke har ändrats.

För 2017 saknas värde för Ekerö kommun för tre indikatorer: 4) *Riskförebyggande åtgärder - ordinärt boende*, 5) *Personalkontinuitet i hemtjänst* och 16) *Väntetid till särskilt boende*. Data för dessa indikatorer hämtas från självrapporterad information i Kommun- och Landstingsdatabasen (Kolada) och Ekerö kommun använder inte de funktionerna i databasen.

Datakällor

Datakällor i årets rapport är nationella enkätundersökningar, officiell statistik och nationella kvalitetsregister. All data i rapporten rapporteras av kommuner och landsting själva samt från vårdens och omsorgens verksamheter eller de äldre själva.

Socialstyrelsens brukarundersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?* utgör grunden för de indikatorer som har med de äldres egna uppfattningar att göra. Undersökningen genomförs årligen genom en enkät till landets alla äldre med hemtjänst eller särskilt boende. Totalt 130 125 personer har besvarat enkäten. Svarsfrekvensen för hemtjänst var 63 % och särskilt boende 54 %.

I Ekerö kommun besvarades enkäten av totalt 305 personer, varav 212 med hemtjänst och 91 i särskilt boende. Respektive svarsfrekvens var 71 % och 57 %. Detta är en ökning med 1 % i de båda respektive områdena jämfört 2016.

Resultat för Ekerö kommun

I rapporten delas indikatorerna i 3 områden; ordinärt boende, särskilt boende och sammanhållen vård och omsorg. Av samtliga 28 indikatorer speglar 11 indikatorer äldres uppfattningar (Socialstyrelsens brukarundersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?*). Resterande 17 indikatorer hämtar resultat från olika databaser och nationella register. Socialkontoret har valt att sammanställa de äldres omdömen för sig och övriga indikatorer för sig istället för att strikt följa indelningen i delområden.

Socialkontoret har rankat Ekerös resultat i förhållande till övriga kommuner i Stockholms län.

Område ordinärt boende

Av 4 indikatorer som speglar äldres omdömen om hemtjänst är 2 gröna och 2 gula. Indikatorn *Hemtjänst i sin helhet* anger att 93 % sammantaget är mycket eller ganska nöjda med hemtjänsten. Detta är en minskning med 3 % jämfört föregående år och placerar Ekerö kommun på fjärde plats i länet och 95:e plats i riket. Gällande indikatorn *Inflytande och tillräcklig tid* har Ekerö med resultatet 72 % en förstaplats i länet och nationellt. Resterande indikator placerar Ekerö på andra plats i länet och tredje i riket.

Indikatorn *Förändring av självskattad hälsa för hemtjänsttagare* redovisades första gången 2015 och visar hur den självskattade hälsan förändrats mellan två undersökningsår för den nationella enkätundersökningen. Indikatorn ger en bild av hur de som svarat på enkäten bedömer sitt hälsotillstånd jämfört året innan. Ett positivt värde betyder att de svarandes hälsa förbättrats jämfört förra året.

För denna indikator är värdet 3,3 % vilket placerar Ekerö kommun på plats sju i länet och 78 nationellt. Detta är en förbättring jämfört 2015 då Ekerö hade plats 246 i riket.

Område särskilt boende

Av sammanställningens 7 indikatorer visar 1 indikator grönt, 4 gult och 2 rött. Ekerö kommun placerar sig som bäst på andra plats i länet och som lägst på 13:e plats. Rankningen i riket varierar mellan plats 59 (*Boendemiljö i särskilt boende*) och plats 244 (*Mat och måltidsmiljö i särskilt boende*).

Indikatorn *Särskilt boende i sin helhet* anger att 85 % sammantaget är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende. Detta är en minskning med 5 procentenheter i förhållande till 2016 års resultat och placerar Ekerö på andra plats i länet och 86:e plats i riket. Den indikator där Ekerö uppnår lägst ranking både i förhållande till riket och till länet är *Mat och måltidsmiljö i särskilt boende* (plats 244 respektive plats 13) där också indikatorn är röd och därmed tillhör de 25 % kommuner med lägst resultat.

Område sammanhållen vård och omsorg

13 indikatorer är avsedda att spegla den sammanhållna vården och omsorgen om äldre med omfattande behov. Data saknas för indikatorn *Väntetid till särskilt boende*. Av resterande 12 indikatorer är 4 st gröna, 9 gula och 1 röd. Jämfört föregående år visar 5 indikatorer en positiv utveckling och 7 st negativ utveckling. Två indikatorer (*Olämpliga läkemedel, Användning av antipsykotiska läkemedel*) som rör läkemedelsanvändning i särskilt boende bland personer 75 år och äldre har en positiv utveckling, medan två (*Tre eller fler psykofarmaka, Tio eller fler läkemedel*) har en negativ utveckling.

Gällande indikatorerna *Brytpunktssamtal, Smärtskattning sista levnadsveckan och Användning av antipsykotiska läkemedel, 75 år och äldre i hemtjänsten* tillhör Ekerö topp tre i länet.

Av indikatorerna under området sammanhållen vård och omsorg visar 1 rött värde vilket betyder att Ekerö kommun tillhör de 25 % av kommunerna med lägst värde. Resultatet gäller indikatorn *Olämpliga läkemedel, 75 år och äldre i hemtjänsten* där Ekerö har värde 11,0 %, plats 16 i länet och 216 i riket. Resultatet är en förbättring från föregående års resultat som var 12,6 %. 11 av länets 26 kommuner har ett rött resultat i denna indikator och resterande gult resultat.

Indikatorer 4, 5, 13, 14 och 16

I Socialkontorets sammanställning redovisas fem indikatorer utanför de tre delområdena ovan. För tre av dessa indikatorer saknas data för Ekerö kommun (se avsnittet om indikatorer och informationsinsamling). Indikatorn *Risikoförebyggande åtgärder - särskilt boende* visar ett värde av 46 % vilket ger Ekerö en nionde plats i länet. Indikatorn *Bruk av tryckavlastande underlag* har värdet 34 % vilket ger en sjundeplats i länet. Båda dessa indikatorer är gula i tabellen.

Slutligen redovisas en rad olika bakgrundsmått baserade på bl a kommunens inrapportering till räkningskapssammandraget samt registren över socialtjänstinsatser.

Slutsatser

I hemtjänstindikatorerna har 2 indikatorer en positiv utveckling jämfört 2016 och 2 indikatorer ett sämre värde. Ekerö kommun har dock fortsatt en hög placering jämfört kommunerna i länet.

I indikatorerna för särskilt boende har 1 indikator en positiv utveckling och resten en negativ utveckling. I indikatorerna som är gula eller röda finns både liten variation samt större förändringar jämfört tidigare år. Konstateras kan att Ekerös sammanlagda resultat för särskilt boende håller en hög nivå och i helhetsbedömningen av särskilt boende uppger 85 % av de tillfrågade att de är nöjda, vilket ger Ekerö andraplatsen i länet om även en minskning från förra året. Om

trenden jämförs för 2015 (resultat tidigare än 2015 ej jämförbart) kan det konstateras att i särskilt boende har det skett en minskning i flera indikatorer.

Indikatoren för mat och måltidsmiljö i särskilt boende 2017 har en minskning som placerar Ekerö bland de 25 % kommuner med lägst resultat. Förra året pekades indikatoren ut för förbättringar. Socialnämnden beslutade om att göra en extern uppföljning vilket genomfördes hösten 2017 och redovisades på Socialnämnden i februari 2018. Förbättringsåtgärder från denna uppföljning kommer tidigast synas i Öppna jämförelser 2018, vilka publiceras i mars 2019.

Det är förhållandevis få personer som besvarar enkäten för särskilt boende (57 % av tillfrågade) och 61 % av de som svarat är någon annan än den äldre själv¹. Detta måste tas i åtanke när resultaten analyseras och bör påverka hur resultatet bedöms.

Gällande databasbaserade indikatorer uppvisar Ekerö kommun både positiv och negativ utveckling. Socialkontoret har tillsammans med ansvarig läkarorganisation för särskilt boende, vårdcentralerna i kommunen och landstingets Hälso- och sjukvårdsstyrelse samt förvaltning följt upp resultaten i de läkemedelsbaserade indikatorerna. I slutändan är det behandlande läkares professionella bedömning om ett läkemedel måste sättas in, oavsett beställarens synpunkter utifrån indikatorer. Konstateras kan dock att eftersom det är kommunens medborgare som även har insatser från äldreomsorgen behöver dialogen med de olika parterna fortsatt hållas.

Slutligen ska det poängteras att Öppna jämförelser är ett verktyg bland flera för att bedöma kvaliteten i äldreomsorgen. Resultaten bör inte ses som en fullständig utvärdering av äldreomsorgen, varken lokalt, regionalt eller nationellt, utan som en del av helheten när det kommer till kvalitetsarbete.

Uppföljning av Ekerö kommuns verksamhetsmål

Bedömning av kommunens verksamhetsmål görs utifrån indikatorerna i Öppna jämförelser. Ingen indikator om de äldres omdömen ska vara röd och minst hälften av indikatorerna ska vara gröna.

I årets resultat finns totalt 10 indikatorer gällande de äldres omdömen. Av dessa indikatorer är 3 gröna, 6 gula och 2 röda. Inom hemtjänst anger 93 % att de är nöjda med hemtjänsten i sin helhet. Det placerar Ekerö på fjärde plats i länet och på plats 95 i riket. Inom särskilt boende uppger 85 % att de är nöjda med särskilt boende i sin helhet vilket ger en andraplats i länet och plats 86 nationellt.

Indikatoren gällande *Förändring av självskattad hälsa för hemtjänsttagare* är inte ett mått som direkt gäller kommunens tjänster utan avser en subjektiv bedömning av

¹ Så tycker de äldre om äldreomsorgen 2017, Socialstyrelsen.

personens hälsotillstånd och hur genomsnittet förändrats mellan två år. För denna indikator är värdet 3,3 % vilket placerar Ekerö kommun på plats 7 i länet, 78 i riket och med gult värde.

Den samlade bedömningen utifrån Öppna jämförelser och övriga uppföljningar som Socialnämnden genomför visar på att kommunens äldreomsorg håller en hög kvalitet. Det bör dock nämnas att det idag inte finns några nationella målnivåer att förhålla sig till i Öppna jämförelser. Jämförelsen är relativ till andra kommuners resultat. Rangordningen i sig kan därför inte säga utgöra ett betyg på kvaliteten på äldreomsorgen.